

Aan de Vaste Kamercommissie van VWS
T.av. de griffier dhr. T. Teunissen
Tweede Kamer der Staten Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

Woerden
18 februari 2016

Onderwerp
Notitieoverleg
'Initiatiefnota lid Leijten
'Wmo 2015 in betere
banen'.

Kenmerk
U-2016-355-BL

Informatie bij
Liesbeth Boerwinkel

0348-466 628

Geachte leden van de Vaste Kamercommissie van VWS,

Op 2 maart a.s. vindt het Notaoverleg over de Initiatiefnota van het lid Leijten 'Wmo 2015 in betere banen' van 15 april 2015 plaats. Graag maken we u deelgenoot van de zienswijze van ANBO op verschillende facetten uit de Initiatiefnota alsmede op de reactie van de staatssecretaris VWS in zijn brief van 22 juni 2015.

ANBO deelt het uitgangspunt zoals verwoord in de notitie dat het niet aan de orde is om de overheveling van zorgtaken naar de gemeenten terug te draaien. Wij zijn van mening dat de hervorming van het zorgstelsel noodzakelijk is om de de zorg voor komende generaties betaalbaar te houden. De nieuwe Wmo 2015, waarbij de vraag én de mogelijkheden van de cliënt centraal staan, vormt een belangrijke pijler van de herziening van het zorgstelsel. Maar de uitvoering gaat op vele plekken moeizaam. Bij de *ANBO Raadslijn* komen diverse signalen binnen over onduidelijke communicatie naar burgers over de wijze waarop het onderzoek plaatsvindt. Dit heeft geleid tot ontwikkeling van '*Spelregels WMO 2015 inzake het onderzoek*'.

Daarnaast bereiken ons signalen dat senioren niet weten welk soort voorzieningen hun gemeente aanbiedt, hoe hoog de eigen bijdrage uitvalt en grote verschillen in de procedures en contractering met thuiszorgaanbieders. En als laatste de recente berichten over onderbesteding van gelden terwijl aan de andere kant hoge eigen bijdragen berekend worden waardoor mensen bepaalde zorg niet meer krijgen en instellingen omvallen omdat de tarieven te laag zijn. Terecht wordt dan ook in de notitie de zeer grote beleidsvrijheid van gemeenten aangekaart. Deze leidt tot zeer grote verschillen in aanspraken van inwoners van verschillende gemeenten. Ook voor inwoners is het onbegrijpelijk waarom de ene gemeente bepaalde voorzieningen verstrekt en een andere niet of nauwelijks. Gemeenten communiceren niet helder over welke Wmo voorzieningen zij aan inwoners aanbieden en tegen welke voorwaarden. Een visie op zorg en ondersteuning en hoe de gemeenten

samen met andere partijen maatwerk wil aanbieden ontbreekt. Een deel van de ontstane problemen wordt hierdoor veroorzaakt.

ANBO is blij met het huidige debat en gaat graag op de deelonderwerpen uit de Initiatiefnota in.

1. Gemeentelijk basispakket voor zorg en ondersteuning

De Wmo 2015 noemt – in tegenstelling tot de Wmo 2007- geen specifieke voorzieningen als hulp bij het huishouden, woningaanpassingen en vervoer. Alleen met betrekking tot dagbesteding en individuele begeleiding stelt de Wmo dat de gemeente in haar beleidsplan 'bijzondere aandacht moet besteden aan de mogelijkheden om met inzet van begeleiding, waaronder dagbesteding mensen zo lang mogelijk in de eigen omgeving te laten blijven' (art. 2.1.2. lid 4 Wmo 2015). De wetgever heeft bewust ervoor gekozen om in de Wmo 2015 geen andere voorzieningen met naam te noemen vanwege de gewenste beleidsvrijheid. Dit heeft tot gevolg dat er voor gemeenten onduidelijkheid bestaat of zij wel of niet verplicht zijn een voorziening te verstrekken als deze nodig is om langer zelfstandig te kunnen wonen. Recent hebben twee rechters verschillend geoordeeld of de gemeente verplicht is om in het kader van de Wmo huishoudelijke hulp te verstrekken indien langer zelfstandig leven anders niet mogelijk is. De Centrale Raad van Beroep zal op 23 maart a.s. uitspraak doen over de betreffende verplichting van de gemeente. Wij menen dat het geen goede zaak is dat de rechter in plaats van de wetgever hier een definitieve uitspraak over doet.

ANBO meent dat het opstellen van een basispakket van voorzieningen die onder de Wmo 2015 vallen te ver gaat. Met de staatssecretaris is ANBO van mening dat de Wmo 2015 bedoeld is om de vraag van de cliënt centraal te stellen en niet het aanbod, om ongewenst claimgedrag te vermijden. ANBO stelt dat gemeenten in hun Wmo beleidsplan analoog aan de bepaling over dagbesteding ook verplicht moeten aangeven 'de mogelijkheden voor inwoners om met hulp bij het huishouden, woningaanpassingen en vervoer zo lang mogelijk in de eigen omgeving te laten wonen'. Daarmee is de gemeente verplicht deze voorzieningen met name te noemen en een aanbod- zij het in minimale vorm- in huis te hebben.

De gemeente zou vervolgens in haar concrete aanbod integrale pakketten moeten leveren die inspelen op het private particuliere huishouden, zoals hulp bij het huishouden, begeleiding, signalering en – in afstemming met de zorgverzekeraar- persoonlijke verzorging. Hierin zouden instrumenten dienen te worden meegenomen als eigen bijdragen en vouchers voor keuzevrijheid van de cliënt. Tenslotte zouden gemeenten voor het realiseren van maatwerk meer gedwongen moeten worden om echt zorgvuldig onderzoek te doen. In de Wmo staat alleen uitvoerig beschreven wat in het onderzoek na een verzoek om ondersteuning aan de orde moet komen maar niet hoe dit onderzoek moet plaatsvinden. De *'Spelregels onderzoek Wmo'* van ANBO bieden in die zin uitkomst.

2. Indicatiestelling door professionals

Uit de Initiatiefnota van SP komt een beeld naar voren dat na een verzoek om ondersteuning het onderzoek plaats vindt door gemeenteambtenaren en dat dit geen professionals zijn. De werkelijkheid is echter veel diffuser. Veel gemeenten mandateren het onderzoek aan een zorgaanbieder. Deze kan wel degelijk goede professionals inzetten. Anderzijds kunnen deze zorgprofessionals weer eigen belangen hebben bij de uitkomsten van het onderzoek. De staatssecretaris gaat er ons inziens terecht vanuit dat de beoordeling van de behoefte aan ondersteuning niet alleen door medische professionals moet geschieden maar dat de gemeente alle relevante informatie bij het onderzoek moet betrekken. Dit vereist wel een goed deskundigheidsniveau van de betreffende ambtenaar samen met het oplossingsgericht kunnen meedenken met de aanvrager. Wij krijgen diverse signalen dat dit niet altijd het geval is. Zoals signalen dat de gemeente niet integraal naar de ondersteuningsbehoefte van de cliënt en mantelzorger samen.

3. Behoeft in beeld

In de notitie doet de initiatiefnemer het voorstel om jaarlijks een welzijnsbezoek te brengen aan ouderen boven de 70 jaar en mensen met een chronische ziekte om de zorgbehoefte onder kwetsbare groepen in beeld te brengen. ANBO is met de staatssecretaris van mening dat een verplicht huisbezoek niet past bij de beleidsvrijheid van gemeenten en zelfs een stigmatiserend en betuttelend effect kan hebben, zeker bij mensen die graag zelf de regie over hun leven willen en kunnen houden. Wel zou de gemeente een aanbod voor huisbezoek vrijblijvend kunnen bekend maken, bij voorkeur onder mensen met een beperking en 80 plussers. Het is vervolgens aan de betreffende inwoner zelf of hij hier gebruik van maakt.

4. Financiering op basis van behoefteraming

ANBO is van mening dat vooralsnog voor 2016 e.v. in een meerjarig stabiel budget is voorzien en wacht met belangstelling de ervaringen van gemeenten met de objectieve verdelingssystematiek af. Zolang dit model zich niet bewezen heeft als onrechtvaardig of onuitvoerbaar is er ons inziens geen aanleiding een ander verdelingsmodel te bepleiten. Daarnaast werkt echter het schot tussen Wmo en de Zorgverzekeringswet belemmerend voor een integrale dienstverlening op het gebied van persoonlijke diensten. ANBO pleit met de Transitie Sociaal Domein voor pilots met regionale zorgbudgetten om samenwerking tussen maatschappelijke ondersteuning op grond van de Wmo enerzijds, paramedische zorg en persoonlijke verzorging op grond van de Zorgverzekeringswet te stimuleren. Ook zou de mogelijkheid van Shared Savings nader onderzocht kunnen worden.

5. Basistarief conform cao afspraken

De verplichting voor gemeenten om zich te houden aan CAO afspraken is geregeld in de Wmo. Daarnaast voert de staatssecretaris overleg met het veld naar aanleiding van art. 2.6.6 Wmo (bevoegdheid bij AMvB nadere regels te stellen). Een en ander heeft geresulteerd in de Code Verantwoordelijk Marktgedrag Thuisondersteuning van de Transitie Commissie Sociaal Domein. ANBO dringt aan op het wettelijk verplicht maken van de Code

Verantwoordelijk Marktgedrag Thuisondersteuning. Dit biedt meer zekerheid voor goede thuiszorg en is in het belang van zowel thuiszorgmedewerkers als cliënten.

6. Bureaucratie en verslaglegging

Inmiddels worden er reeds stappen met het veld gezet om onnodige bureaucratie voor zorgaanbieders te voorkomen.

ANBO vraagt in dit verband ook aandacht voor de verslaglegging van het 'onderzoek op grond van de Wmo' voor de cliënt door of namens de gemeente. De wijze van verslaglegging verschilt immers per gemeente en – voorzover gemandateerd- per zorgaanbieder. Ook is onduidelijk voor de cliënt of een gespreksformulier een verslag op grond van de Wmo is of niet. Gemeenten zouden een uniforme wijze van verslaglegging van het Wmo onderzoek dienen te hanteren en ieder geval in het verslag de cliënt standaard dienen te wijzen op de status van het verslag en de verdere procedure.

7. Andere financiering, controle besteding Wmo budgetten

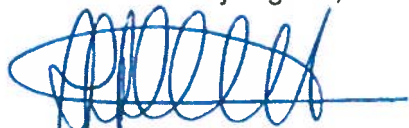
ANBO ziet geen reden om direct al na het eerste uitvoeringsjaar Wmo 2015 de wijze van financiering van de Wmo ingrijpend te wijzigen. Ook zien wij op dit moment geen aanleiding om de kortingen - onder meer op huishoudelijke hulp- terug te draaien. Wel maken wij ons grote zorgen over recente berichten van overbesteding en onderbesteding door gemeenten in het kader van hun Wmo budget. Dit beeld wordt bevestigd door een steekproef van ANBO onder 15 gemeenten: 14 gemeenten hadden – ondanks hun verplichting op grond van de Wmo- geen resultaten, criteria en wijze van monitor opgenomen in hun Wmo beleidsplan.

Gemeenten worden door hun Rekenkamer of Rekenkamercommissie gecontroleerd op de besteding van middelen. De minister van BZK pleit in zijn 'Actieplan lokale Rekenkamers' voor meer samenwerking, bijvoorbeeld op het sociale domein. ANBO doet een dringend beroep op de staatssecretaris VWS om overleg te plegen met minister BZK over het stimuleren van Rekenkamers en Rekenkamercommissies om de besteding van middelen in het sociaal domein uniform te controleren. Rekenkamers en Rekenkamercommissies dienen onverantwoorde overbesteding respectievelijk onderbesteding van middelen binnen het sociale domein te signaleren en onder de aandacht van de gemeenteraad in kwestie te brengen.

Daarnaast vinden wij het van belang dat gemeenten samen met burgers een visie ontwikkelen over de te leveren zorg en ondersteuning. En met zorginstellingen goede afspraken maken over de verwachte resultaten. Op grond hiervan wordt het duidelijk wat gemeenten hun burger aanbieden en waar burgers dan ook een beroep op kunnen doen. Helder en overzichtelijk. Gemeenten maken zich hiermee afrekenbaar en zo wordt het ook duidelijk hoe de gelden besteed zijn, en wat daar de resultaten van zijn geweest.

Wij hopen dat u onze inbreng meeneemt in het overleg op 2 maart a.s. en wensen u een vruchtbaar debat toe.

Met vriendelijke groet,

N.L. den Haan,
directeur-bestuurder